

Posudek oponenta disertační práce

Mgr. Karolína Annis: *Podnikatel jako vizionář a aktér nového sociálního systému na příkladu Tomáše a Jana Antonína Baťových*, disertační práce, Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Historická sociologie.

Vedoucí práce: doc. JUDr. et PhDr. Jan Štemberk, Ph.D.

Autorka disertační práce „Podnikatel jako vizionář a aktér nového sociálního systému na příkladu Tomáš a Jana Antonína Baťových“ paní Mgr. Karolína Annis se pokusila, a to relativně přehledně, výstižně a poměrně úspěšně, zachytit složitou problematiku práce podnikatele nejen v obvyklých a běžných rovinách, ale i jako nápaditého vizionáře a aktivního aktéra procesu utváření nového sociálního systému. Svou pozornost oprávněně věnovala těm nejvíce významným podnikatelům z Moravy, kteří v prvorepublikovém meziválečném demokratickém Československu postupně vytvořili a úspěšně rozvíjeli nový a moderní systém podnikání, a to na základě svých osobních zkušeností (Tomáš Baťa) získaných ve Spojených státech amerických.

Na s. 7 autorka v části český abstrakt přímo uvádí: „Cílem disertační práce je zjistit, jak se studování podnikatelé snaží ovlivnit komunitu svých zaměstnanců a podnikových měst, a zda a jakými způsoby se snaží ovlivnit širší společnost, například prostřednictvím politiky, filantropické činnosti či podpory vzdělávání. Cílem je identifikovat a zhodnotit způsoby, jakými společnost ovlivňují, jejich vize a ideje, které chtějí prosadit a jejich motivaci. Záměrem práce je dále prostřednictvím komparace představit různé typy angažovaného podnikatele.“

Autorka se také musela vypořádat s problematikou textů v českém jazyce věnovaných problematice historie koncernu Baťa, které jsou, na jedné straně v duchu dříve vládnoucí komunistické ideologie zcela odsuzující a zkreslující (1948-1989), nebo zase na druhé straně zcela nekritické a oslavné (1918-1939, či pozdější). Teprve některé články, studie a publikace z produkce po roce 1990 je možné, relativně oprávněně, označit za již poměrně dobře zbavené obou, svým způsobem extrémních, pohledů a interpretací. Náležitě také využila, díky svým jazykovým kompetencím, články, studie a publikace, vytvořené v anglosaském světě, což bylo tím zásadním přínosem pro celou její disertační práci. Z toho také ale zcela jednoznačně vyplývá, že se nemohla věnovat podobné produkci vydané v německém jazyce, což je pro středoevropské prostředí velmi důležité.

Pokud se týká celkové rozdělení a rozvržení dizertační práce na jednotlivé kapitoly textu, tak je možno je označit jako potřebné a přiměřené, včetně stránkové dotace. Ze 185 stran připadá na 1) Úvod (s. 9-12), na 2) Literaturu a metodologie (s. 13-17), na 3) Teoreticko-historická východiska a uvedení do problému (s. 18-28), na 4) Americká inspirace ve firmě Baťa (s. 29-33), na 5) Milton Snavely Hershey (s. 34-58), na 6) Henry Ford (s. 59-87), na 7) Tomáš a Jan Antonín Baťa (s. 88-165), na 8) Závěr (s. 166-172), na 9) Prameny a literatura (s. 173-185). V textu disertační práce je také 804 poznámek pod čarou, což je velmi důležité při čtení a orientaci. Časově je těžiště disertační práce, jen s malými přesahy, soustředěno na prvních čtyřicet let 20. století, včetně transferu podnikatelských aktivit i idejí ze Spojených státech amerických do Evropy.

Autorka také mnoho věci úspěšně dokládá na rozboru baťovského firemního vzdělávání, které neslo výstižný název Baťova škola práce (dále jen BŠP), a která tak úspěšně formovala budoucí zaměstnance koncernu i obyvatele města Zlína. Jak je známo, tak T. Baťa v roce 1919 navštívil Spojené státy americké a vzorem se mu stala Ford Motor Company, kterou H. Ford zavedl pro své učně v roce 1915. Přitom BŠP formovala své učně nejen v práci a vzdělávání, ale i ve volném čase, a to především sportem.

Pokud jde o samotný text předložené dizertační práce *Podnikatel jako vizionář a aktér nového sociálního systému na příkladu Tomáše a Jana Antonína Baťových*, je psán celkem věcně správně a zřetelně, bez zásadních jazykových chyb a nedostatků, a i když se, celkem pochopitelně vždy najdou také pasáže, zejména v části věnované teoreticko-historickým východiskům a uvedení do problému (s. 18-28), kde by se mohlo mnohem lépe formulovat, což ale je většinou vždy zřejmé až po předchozí již provedené finalizaci textu. To samé platí, svým způsobem jistě, i pro část 9) Prameny a literatura (s. 173-185).

Autorkou je ovšem vždy správně zdůrazněno, že zkoumaní podnikatelé působili v době velkých a zásadních celospolečenských proměn, které přinesl bouřlivě probíhající proces industrializace, modernizace a urbanizace, a kdy také působily na převážnou většinu jedinců často trpících pocitem vykořenění a ztráty dosavadních každodenních životních i existenčních jistot, nejrůznější politické koncepce a ideologie.

Důležité a zásadní však je, že se autorce celkem dobře podařilo nakonec přece jen vše řádně a potřebně skloubit tak, že předložená disertační práce, i přes některé výše uvedené výhrady, je jistě v rámci oboru přínosná a splňuje tak jistě vše potřebné k tomu, aby mohla být připuštěna k obhajobě, a která by měla, dle mého soudu, být úspěšná.

Předloženou disertační práci s názvem *Podnikatel jako vizionář a aktér nového sociálního systému na příkladu Tomáše a Jana Antonína Baťových* paní Mgr. Karolíny Annis proto doporučuji k obhajobě.

České Budějovice 22. 8. 2021

PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.

Externí pracovník Historického ústavu Filozofické
fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích,
Branišovská 1645/31 a, 370 05 České Budějovice